

Arktis under klimamæssige og sociale forandringer

Rasmus Ole Rasmussen
Nordregio
31. Marts 2009

Konklusion!

- **Fremtiden for Arktis er multi-dimensionel og kompleks!**
- **Der er mange aktører**
 - Nogle har fælles interesser
 - Andre har modsat rettede mål og perspektiver
- **Der er derfor ingen simple svar!**
- **Men det er vigtigt at fremhæve at Arktis er beboet, og at befolkningen i Arktis må være en afgørende faktor i udformningen af fremtiden for Arktis!**

Syv short-stories

- 1) Baggrunden**
- 2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne**
- 3) Interne reaktioner på udfordringerne**
- 4) Påvirkninger udefra**
- 5) Reaktion på Globaliseringen**
- 6) De nye sociale udfordringer**
- 7) Konklusioner**

1: Baggrunden

1) Baggrunden

2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne

3) Interne reaktioner på udfordringerne

4) Påvirkninger udefra

5) Reaktion på Globaliseringen

6) De nye sociale udfordringer

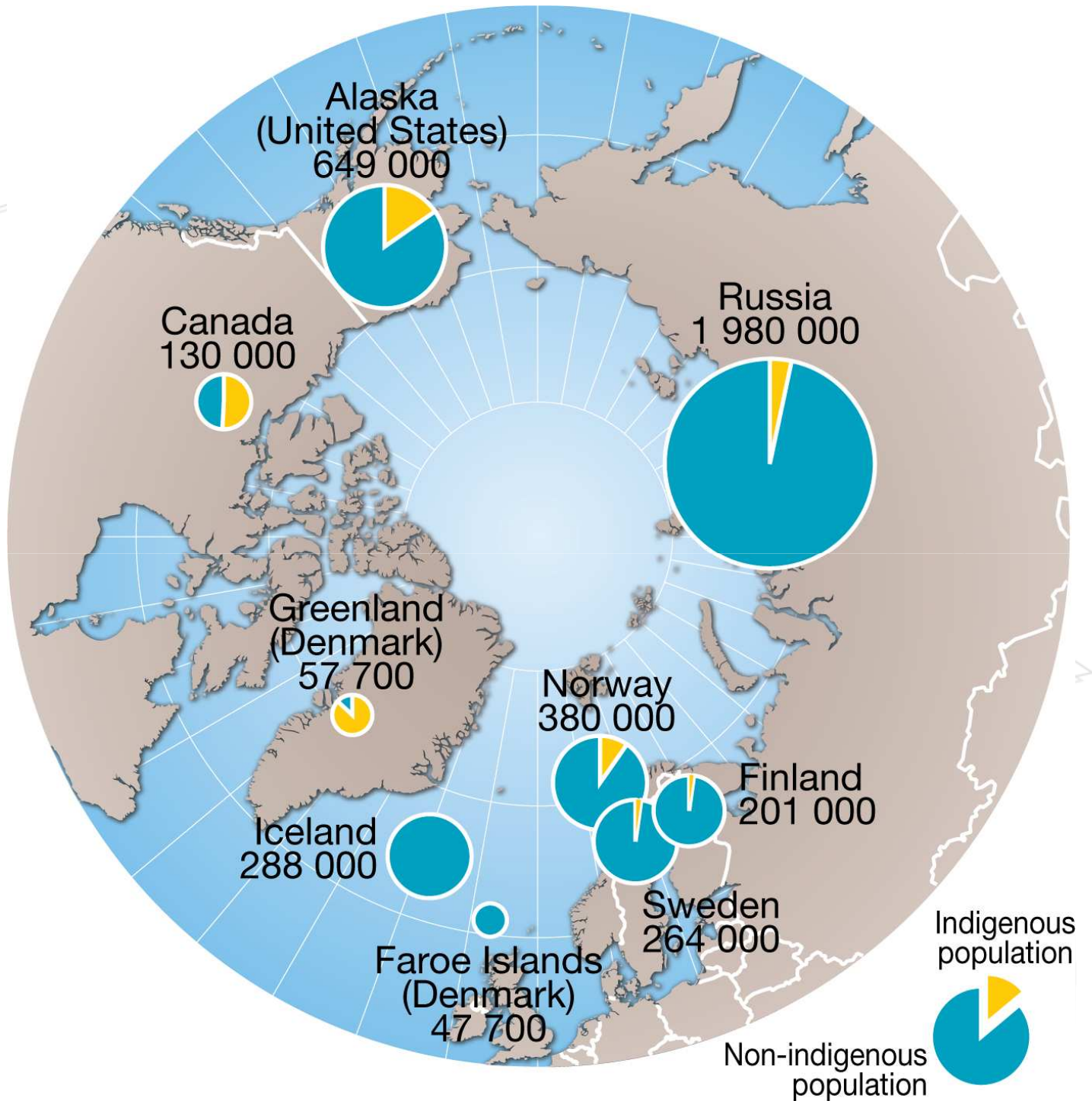
7) Konklusioner

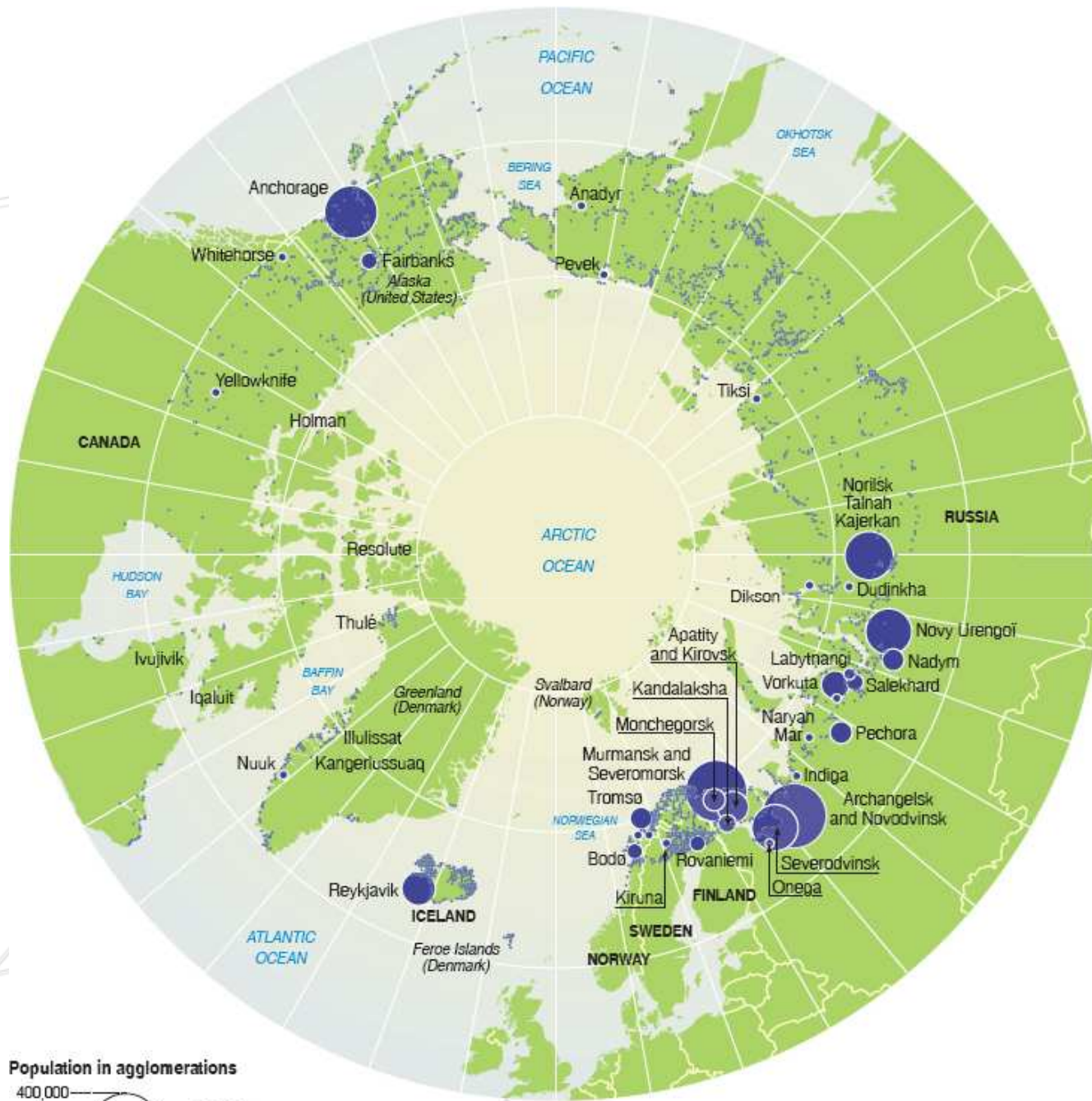

En almindelig opfattelse af Arktis

- **En lille gruppe mennesker**
- **Primært i Grønland og Canada**
- **Hovedsagelig i bygder og små byer**
- **Er afhængige af jagt og fiskeri for at overleve**
- **Bruger kajaker og hundeslæder som transportmidler**
- **Baseret på selvforsyning**
- **Isoleret fra globale påvirkninger**

Population in agglomerations

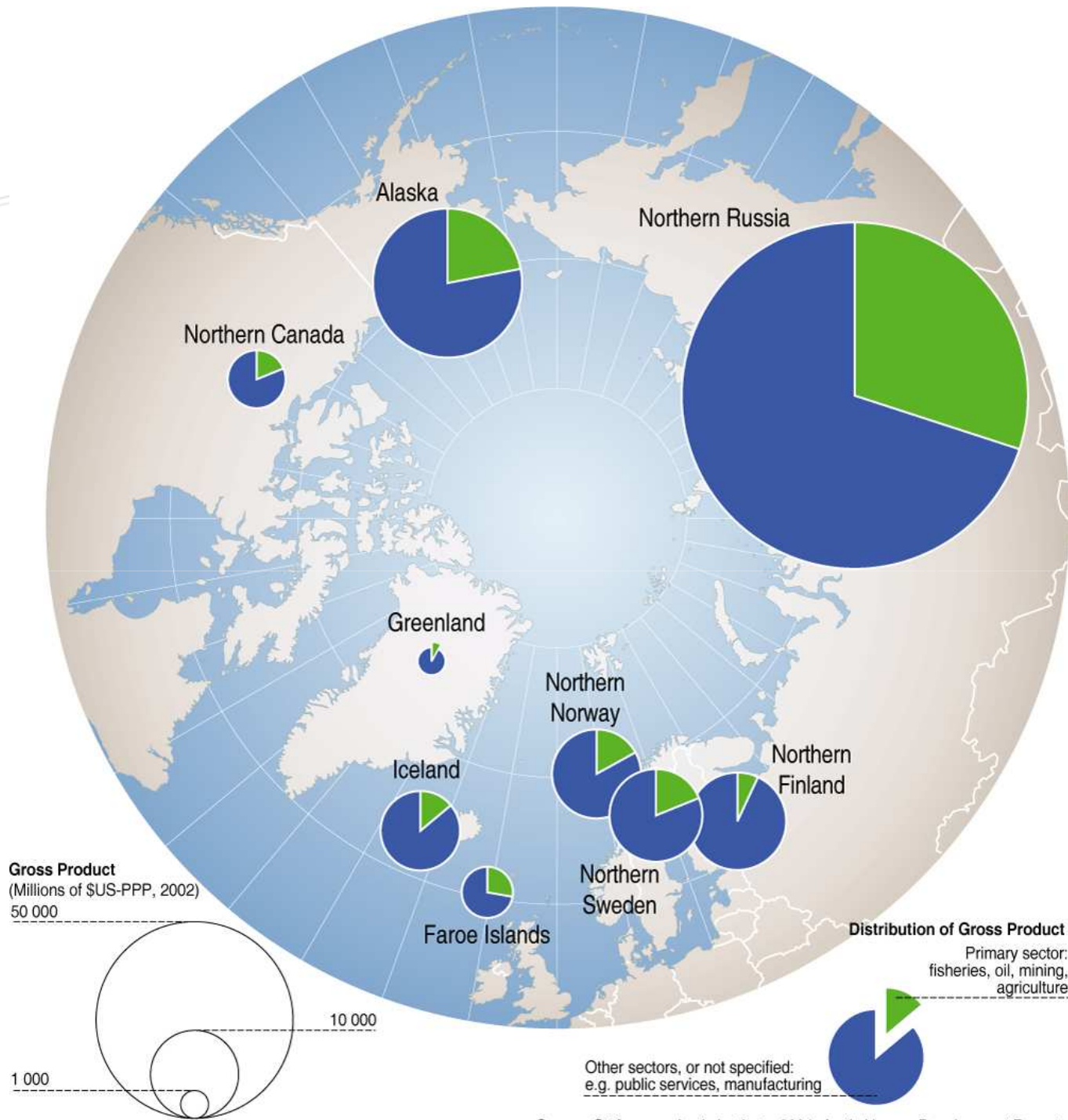

NB: The small blue dots represent villages with less than 20,000 inhabitants and very small communities.

UNEP/GRID-ARENAL - MARCH 2004

NORDREGIO
Nordic Centre for Spatial Development

Source: Stefansson Arctic Institute, 2004. Arctic Human Development Report.

2: Udfordringer

1) Baggrunden

2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne

3) Interne reaktioner på udfordringerne

4) Påvirkninger udefra

5) Reaktion på Globaliseringen

6) De nye sociale udfordringer

7) Konklusioner

”Har du hørt om klimaændringerne?”

- **Ja: 78%**
- **Nej: 16%**
- **Intet svar: 6%**

”Hvorfra har du hørt om det?”

- Fra TV: 98%**
- I skolen: 74%**
- Fra aviserne: 38%**
- Fra forældre/pårørende: 11%**
- Egen erfaring: 0,1%**

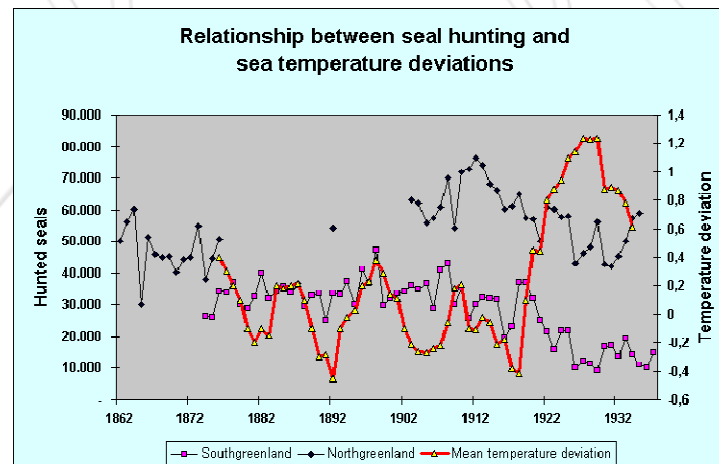

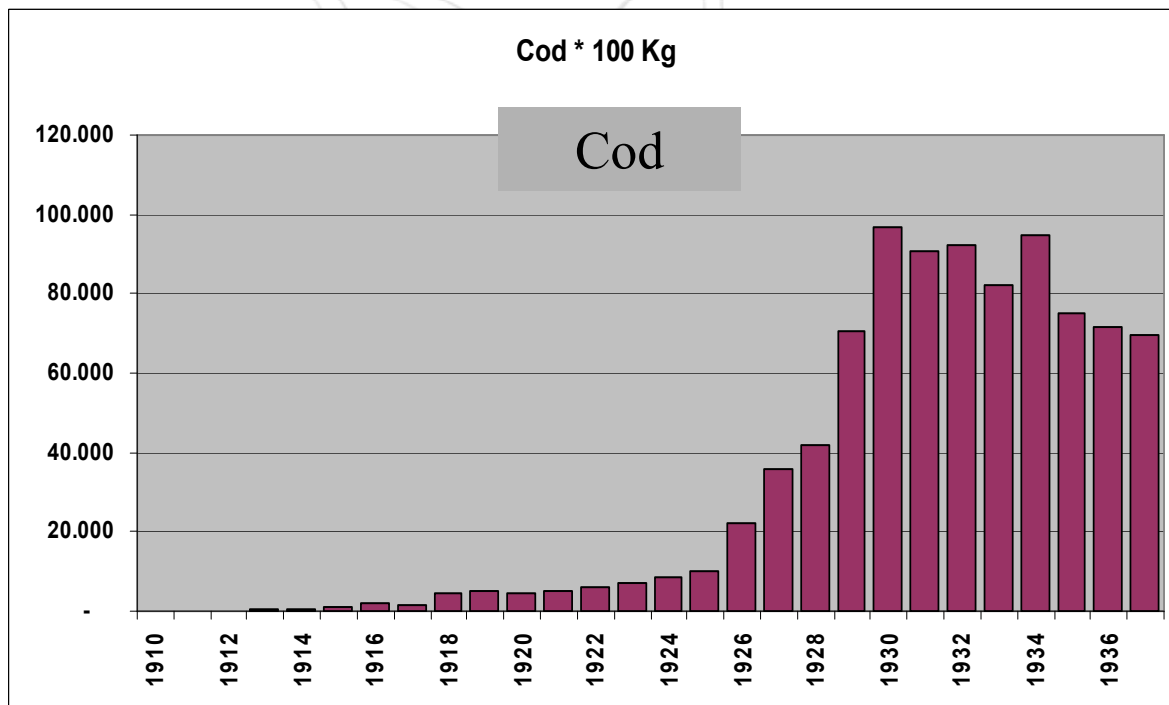
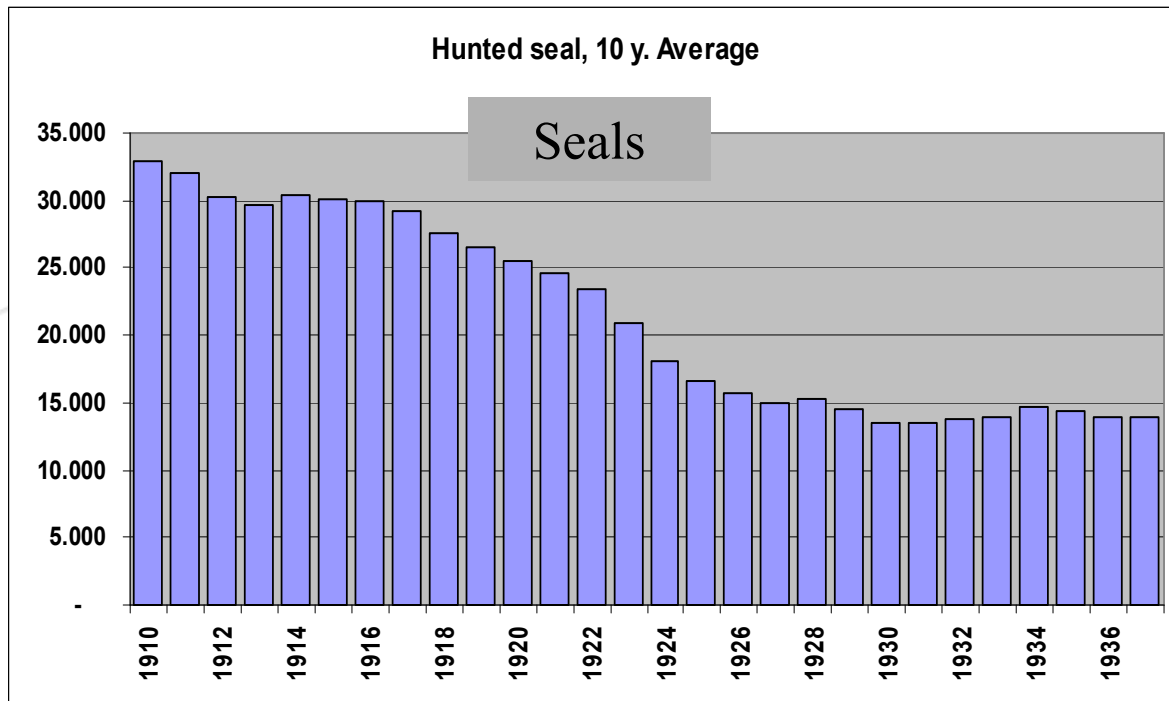
3: Interne reaktioner

- 1) Baggrunden**
- 2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne**
- 3) Interne reaktioner på udfordringerne**
- 4) Påvirkninger udefra**
- 5) Reaktion på Globaliseringen**
- 6) De nye sociale udfordringer**
- 7) Konklusioner**

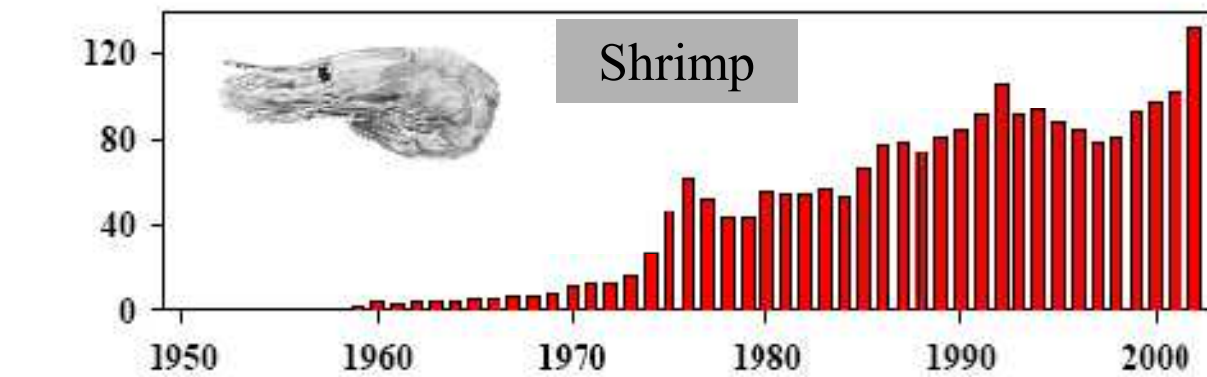
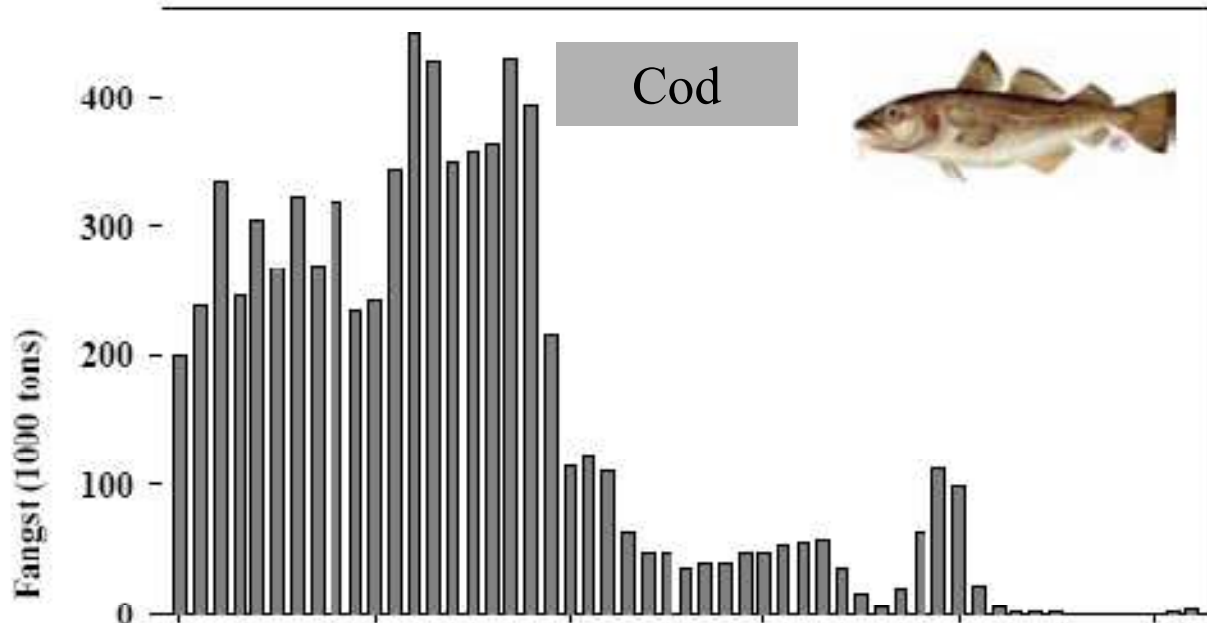
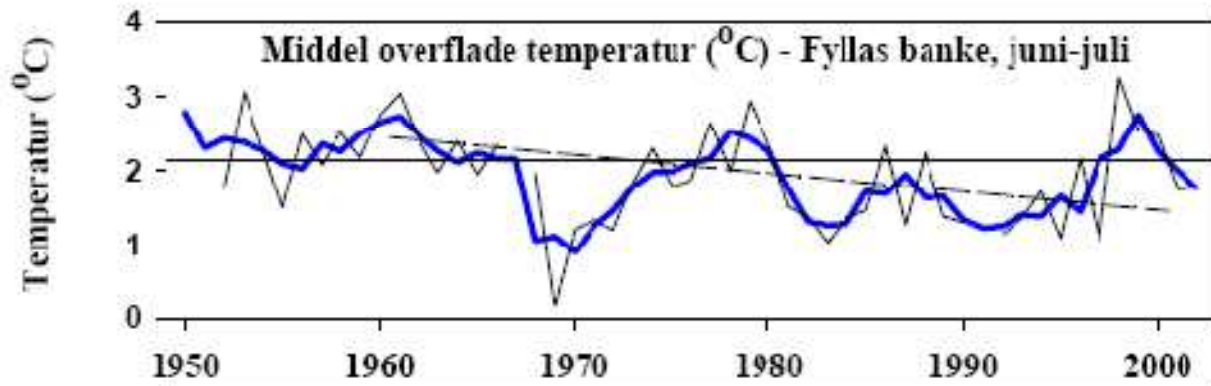

Tidligere erfaringer

Tidligere erfaringer

Tidligere erfaringer

Forskel på reaktioner

- I Nordgrønland oplever man hvorledes ”rådden is” sætter begrænsninger i traditionelt isfiskeri og jagt, samt problemer med transport**
- Samtidig flytter fiskeriet længere mod nord, og giver især unge mennesker gode indtægtsmuligheder**
- I Sydgrønland udvides produktionen med kvæghold og grøntsagsproduktion, og mange ser torskens tilbagekomst som en ny mulighed**

Historien viser:

- **Levevilkårene i Arktis med marginale betingelser har altid været en udfordring for befolkningen**
- **Men historien viser at man i mange situationer har håndteret forandringerne**
- **Problemerne forstærkes når situationen påvirkes af andre kræfter**

4: Påvirkninger udefra

1) Baggrunden

2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne

3) Interne reaktioner på udfordringerne

4) Påvirkninger udefra

5) Reaktion på Globaliseringen

6) De nye sociale udfordringer

7) Konklusioner

Konsekvenser af klimaændringer

- **Ændringer i adgangsforhold**
- **Ændringer i transportsystemerne**
- **Mulighed for udnyttelse af mineraler og energiresourcer**
- **Virksomheder (og stater) har større fokus på det dynamiske verdensmarked end på den dynamiske natur**
- **Konsekvenser for de fornybare ressourcer, ændringer i artssammensætning og rigelighed**

Spørgsmålene er

- **Hvilke ressourcer skal udnyttes, og hvilke skal beskyttes?**
- **Hvem skal drage fordel af de nye muligheder?**
- **Hvem bliver påvirket af disse aktiviteter, og på hvilke måder?**
- **Hvordan skal de reguleres?**
- **Er Arktis et nyt konfliktområde? I givet fald, for hvem?**

Giver UNCLOS en del af svaret?

- **United Nations Convention on the Law of the Sea**
 - **UNCLOS I (1958) outlining the four principal conventions; UNCLOS II (1960); UNCLOS III (1973-1982) adopting the Convention**
 - **Addendum: Straddling and highly migratory stocks relating to the Conservation and Management of **Straddling Fish Stocks** and **Highly Migratory Fish Stocks** (in force as from 11 December 2001)**
 - **(i) take into account the interests of artisanal and subsistence fishers;**

UNCLOS har nogle begrænsninger

- **Uløste problemområder!**
- **Fokus på STATERS rettigheder, ikke på FOLKS rettigheder**
- **De institutionelle rammer sikrer ikke nødvendigvis at folk fra Arktis er repræsenteret i beslutningsprocesserne**
- **Reflekterer kun i begrænset omfang de særlige karakteristika ved Arktis**
 - **Afhængighed af fornybare ressourcer**
 - **Økosystem-karakteristika**
 - **Relationerne mellem kultur og miljø**

5: Globaliseringen

1) Baggrunden

2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne

3) Interne reaktioner på udfordringerne

4) Påvirkninger udefra

5) Reaktion på Globaliseringen

6) De nye sociale udfordringer

7) Konklusioner

6: De nye sociale udfordringer

- 1) Baggrunden**
- 2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne**
- 3) Interne reaktioner på udfordringerne**
- 4) Påvirkninger udefra**
- 5) Reaktion på Globaliseringen**
- 6) De nye sociale udfordringer**
- 7) Konklusioner**

Forskkel i kønnes reaktion på forandringer

Interaktion

Adgang

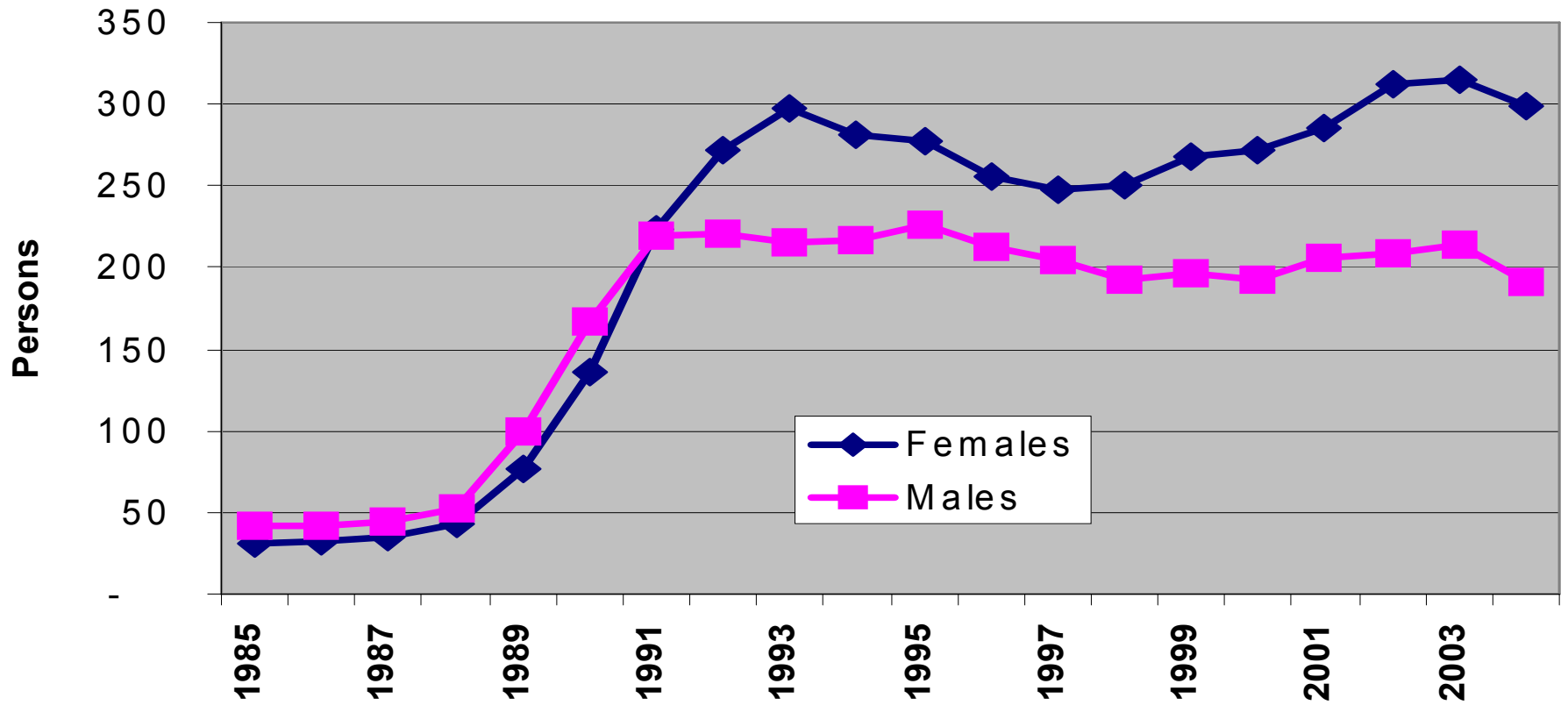
Relationer

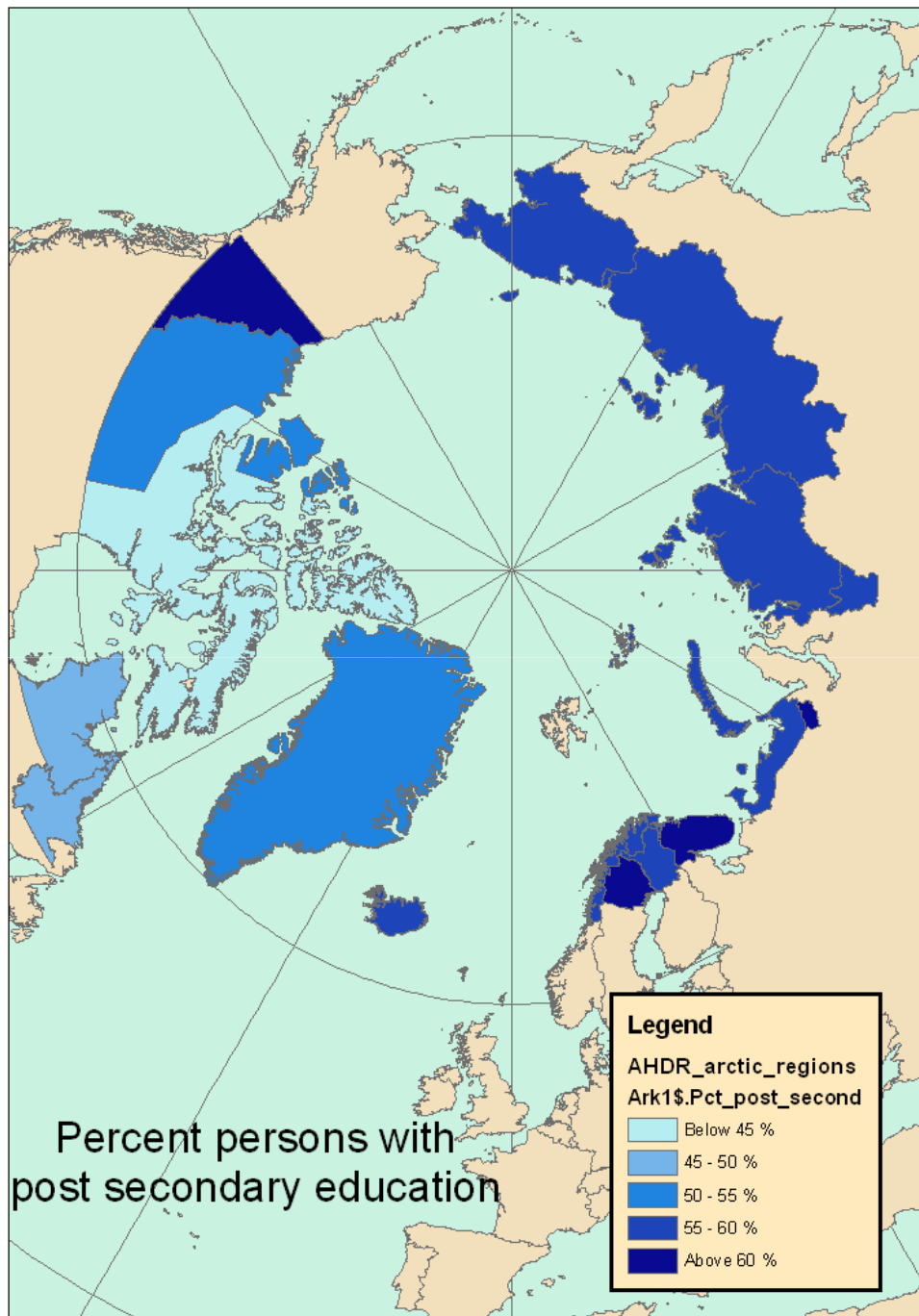
UDDANNELSE

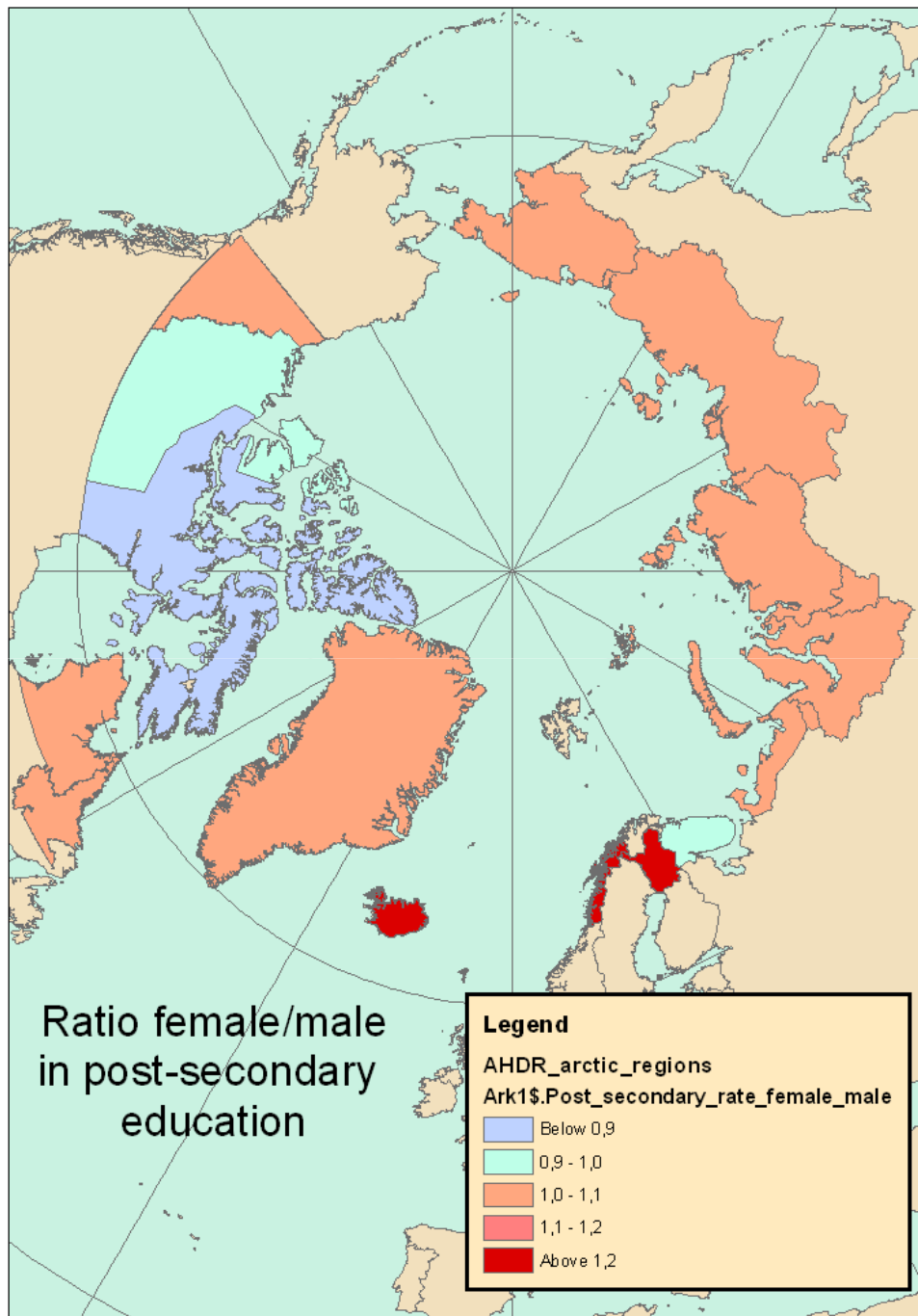
Uddannelse

Persons finished education

Videregående uddannelse

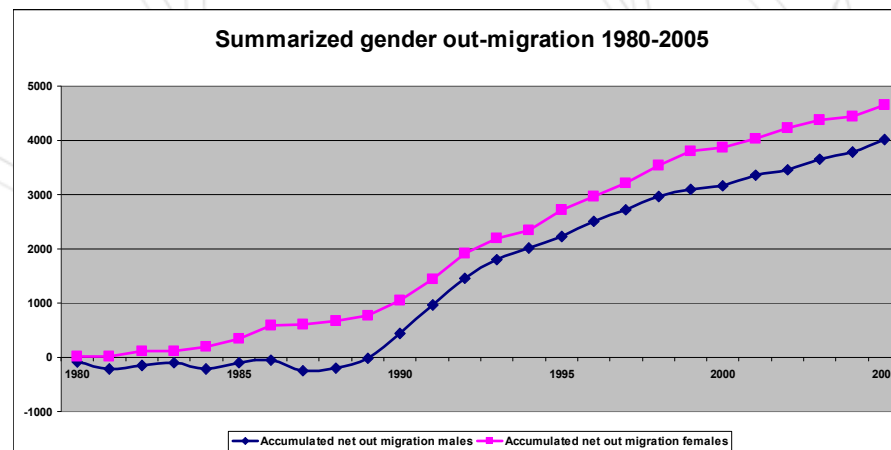
Kvinder med videregående uddannelse

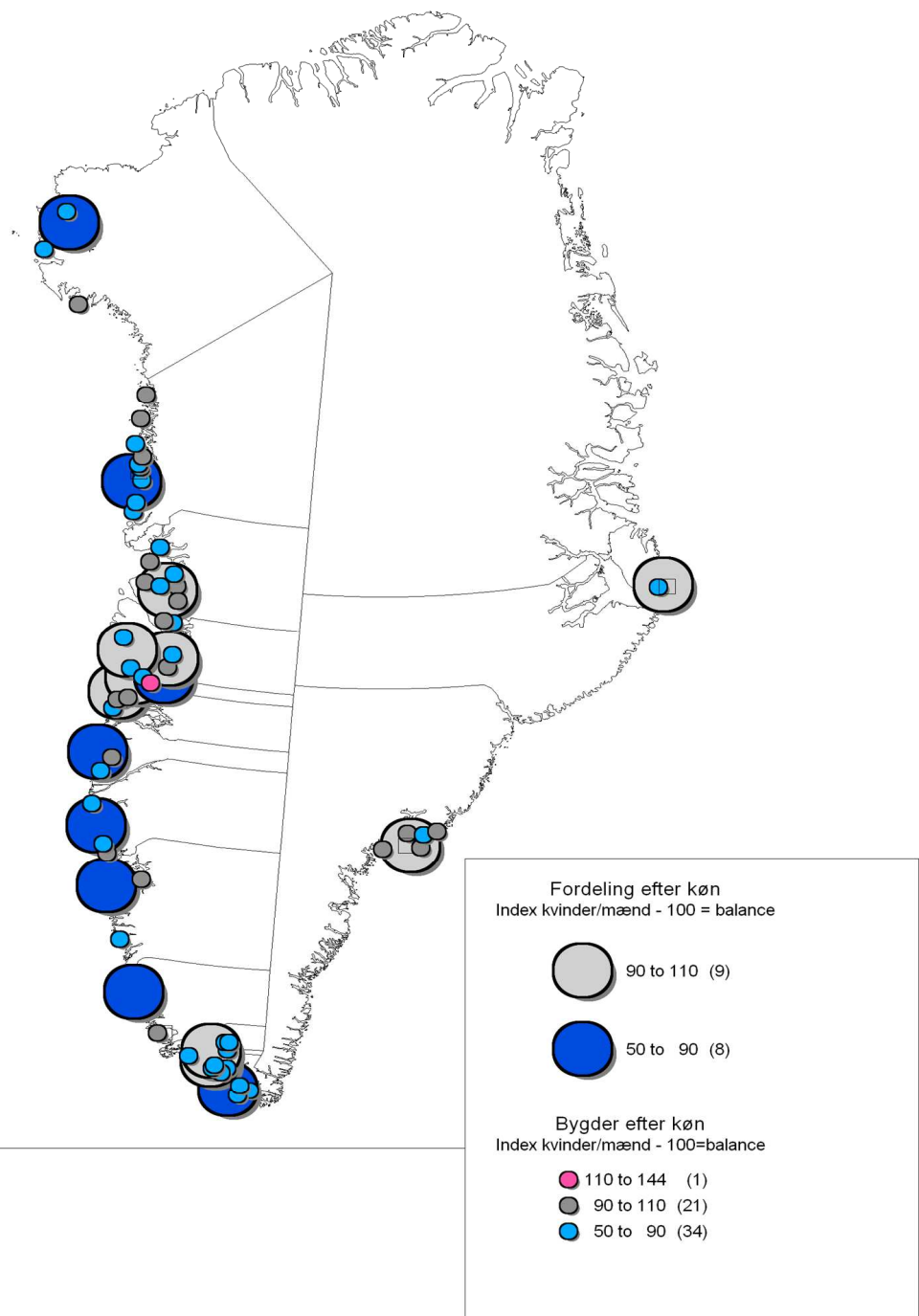
De globale udfordringer

- **Den globale agenda forudsætter kvalifikationer i forhold til**
 - **At reagere på forandringer**
 - **At møde de nye udfordringer**
 - **At deltage aktivt i Vidensøkonomien**
- **Det er typisk KVINDER som tager udfordringerne op!**

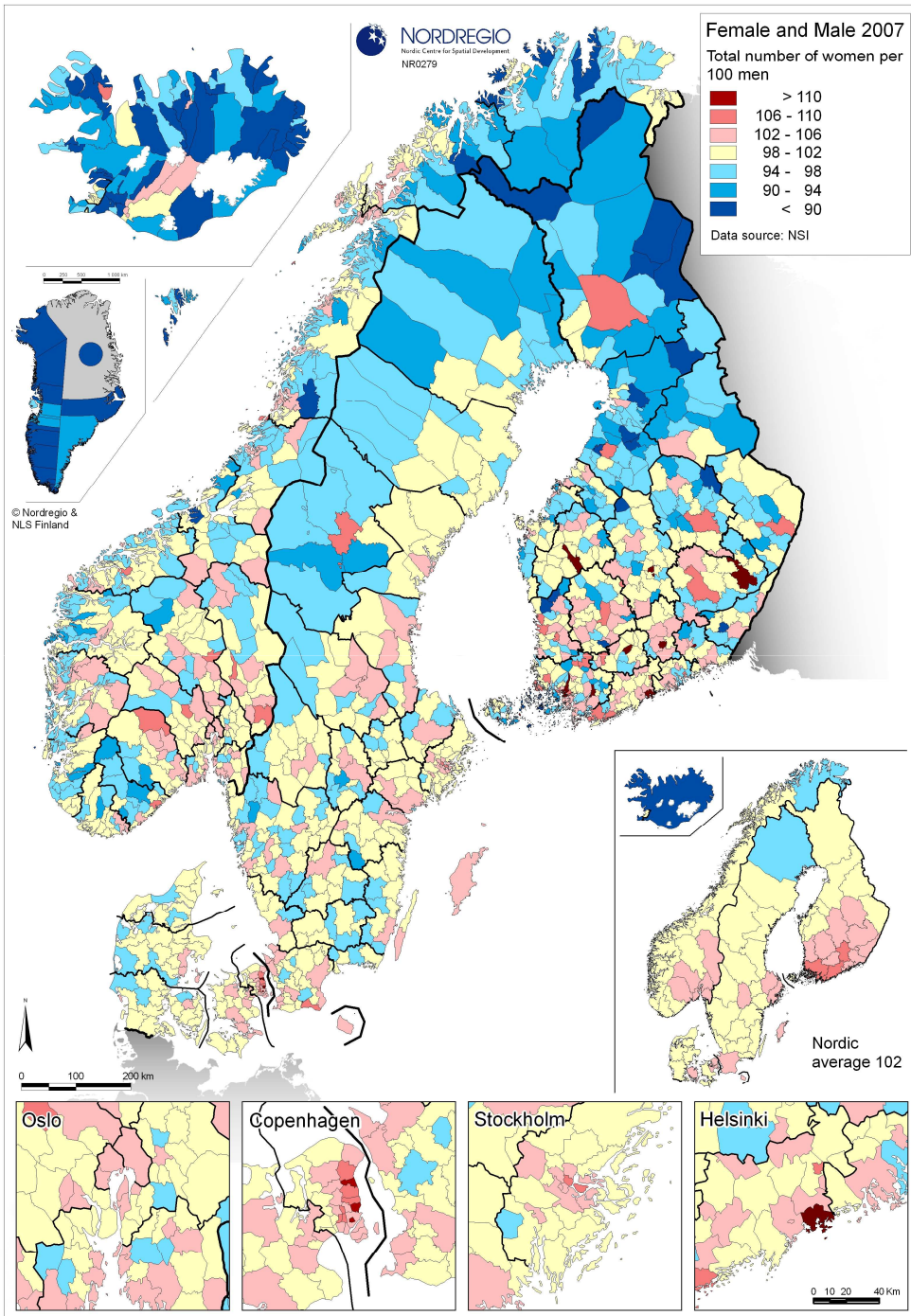

Udvandring

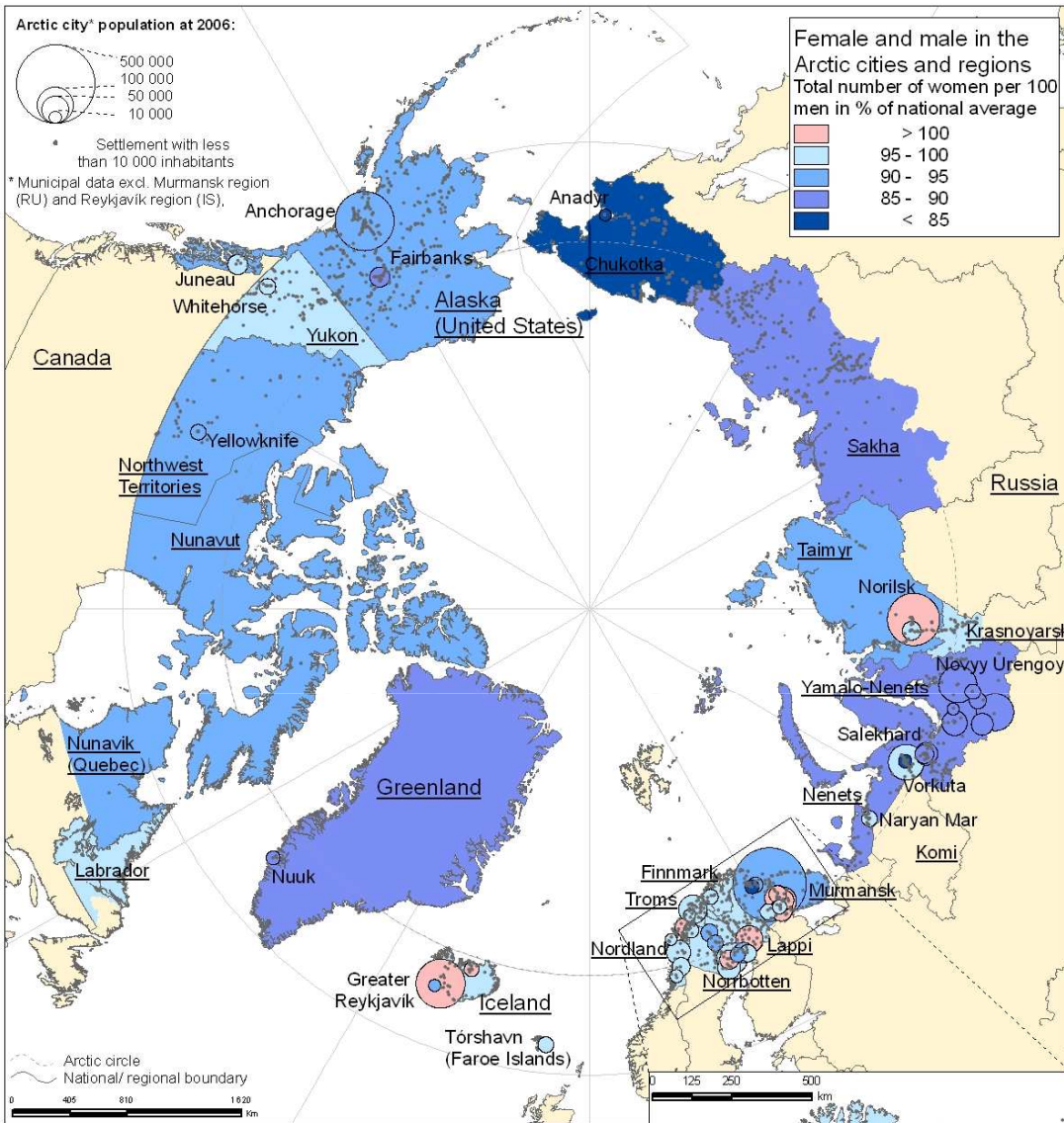

Den demografiske transition

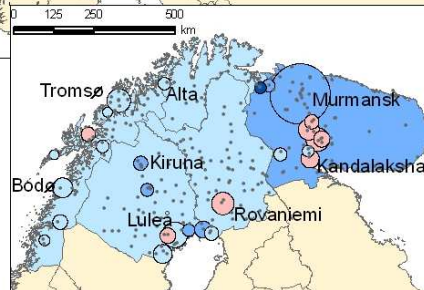
Den demografiske transition

Arctic region defined as in Arctic Human Development Report 2004

Alaska (US); CA - Yukon, Northwest Territories, Nunavut, Nunavik (Quebec), Labrador
Greenland, Iceland, the Faroe Islands; NO - Nordland, Troms, Finnmark, SE - Norrbotten;
FI - Lappi; RUS - Murmansk, Nenets, Vorkuta (Komi), Yamalo-Nenets, Norilsk & Igarka
(Krasnoyarsky Krai), Taymyr, Sakha (13 northernmost subregions), Chukotka

Data source: National statistical institutes
Gender data: 2006, RUS 2002 - For Chukotka, Krasnoyarskiy kray, Taymyr and Yamalo-Nenets only total number urban population in region available

Den demografiske transition

Blive eller flytte?

- **Drenge**

- 11% vil blive i bygden
- 38% vil blive i byen
- 22% vil flytte til en anden by
- 19% vil flytte til Nuuk
- 12% vil søge efter ”globale” muligheder

- **Piger**

- <1% vil blive i bygden
- 16% vil blive i byen
- 18% vil flytte til en anden by
- 37% vil flytte til Nuuk
- 29% vil søge efter ”globale” muligheder

Ungdomsperspektiver

- **En fremtid ”et andet sted”**
 - 9 ud af 10 piger
 - 7 ud af 10 drenge
- **Der er flere piger som drømmer om en fremtid i New York end i en bygd**
- **Drengene drømmer også om en fremtid ”et andet sted” men mange vil også gerne opretholde livet i bygderne**
- **Men de ønsker sig:**
 - Professionalisering
 - Bedre udstyr
 - Bedre arbejdsbetingelser
 - Bedre økonomi

7: Konklusioner

1) Baggrunden

2) Udfordringer i forbindelse med klimaændringerne

3) Interne reaktioner på udfordringerne

4) Påvirkninger udefra

5) Reaktion på Globaliseringen

6) De nye sociale udfordringer

7) Konklusioner

Konklusion!

- **Fremtiden for Arktis er multi-dimensionel og kompleks!**
- **Der er mange aktører**
 - Nogle har fælles interesser
 - Andre har modsat rettede mål og perspektiver
- **Der er derfor ingen simple svar!**
- **Men det er vigtigt at fremhæve at Arktis er beboet, og at befolkningen i Arktis må være en afgørende faktor i udformningen af fremtiden for Arktis!**

Thank you for your attention

